

Міністерство освіти і науки України

ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МАТЕРІАЛИ

VI МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ»

*(присвяченої 100-річчю від Дня народження
професора Турченка Михайла Михайловича)*

Міністерство освіти і науки України
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МАТЕРІАЛИ

VI МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ»
*(присвяченої 100-річчю від Дня народження
професора Турченка Михайла Михайловича)*

15-16 червня 2022 року

Харків – 2022

Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (присвяченої 100-річчю від Дня народження професора Турченка Михайла Михайловича): «Управління розвитком соціально-економічних систем» (15-16 червня 2022 року). Харків: ДБТУ, 2022. 504 с.

Із надісланих матеріалів оргкомітетом до друку рекомендовано 183 тези доповідей та наукових статей від 259 авторів із 56 установ, організацій і закладів вищої освіти України та зарубіжжя.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

А.І. КУДРЯШОВ

– в.о. ректора ДБТУ, кандидат технічних наук,
(Голова редакційної колегії);

С.М. КВАША

– проректор з навчальної та виховної роботи НУБіП,
доктор економічних наук, професор, академік НААНУ;

В.І. АРАНЧІЙ

ЯЦЕК СКУДААРСКИ

– ректор Полтавської державної аграрної академії, професор;
– доктор-інженер, Варшавський університет природничих наук – SSGW, Республіка Польща;

РАФАЛ РЕБІАС

– проректор з міжнародних питань, академія ВСБ,
Домброва-Гурнича, Республіка Польща;

В.М. МИХАЙЛОВ

– проректор з наукової роботи ДБТУ, доктор технічних наук,
професор;

М.А. СЕРІК

Н.М. ВДОВЕНКО

– проректор з науково-педагогічної роботи ДБТУ, к.т.н., доцент;
– завідувач кафедри глобальної економіки НУБіП, доктор економічних наук, професор;

Ю.І. ДАНЬКО

– проректор з наукової роботи СНАУ, доктор економічних наук,
професор;

І.О. КРЮКОВА

– завідувач кафедри обліку і оподаткування ОДАУ, доктор економічних наук, професор;

А.О. МАРМУЛЬ

– завідувач кафедри економіки Університету Григорія Сковороди у
Переяславі, доктор економічних наук, професор;

В.С. НІЦЕНКО

– професор кафедри обліку і оподаткування, Одеський національний
університет імені І.І. Мечникова, доктор економічних наук;

І.Б. ЯЦІВ

– проректор з наукової роботи ЛНАУ, доктор економічних наук,
професор;

А.В. МОСКАЛЕНКО

– декан факультету менеджменту, адміністрування та права ДБТУ,
доктор юридичних наук, професор;

О.В. СМІГУНОВА

– завідувач кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування ДБТУ,
кандидат економічних наук, доцент;

В.М. ОНЕГІНА

– завідувач кафедри глобальної економіки ДБТУ, доктор економічних наук, професор;

Ю.П. ВІТКОВСЬКИЙ

– професор кафедри глобальної економіки ДБТУ, доктор економічних наук, професор;

В.М. ОРЕЛ

– професор кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування ДБТУ,
доктор економічних наук, професор;

О.В. КОРНІЄЦЬКИЙ

– професор кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування ДБТУ,
доктор економічних наук, професор;

О.М. ПОТИШНЯК

– професор кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування ДБТУ,
доктор економічних наук;

О.В. ШАБІНСЬКИЙ

– професор кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування ДБТУ,
доктор економічних наук, професор;

В.М. НАГАЄВ

– професор кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування ДБТУ,
доктор педагогічних наук, професор

**ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТА
НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ УСТАНОВ, СПІВРОБІТНИКИ
ЯКИХ БЕРУТЬ УЧАСТЬ У КОНФЕРЕНЦІЇ:**

- *Державний біотехнологічний університет*
- *ННЦ «Інститут аграрної економіки»*
- *Інститут агроєкології і природокористування
НААН України*
- *ДУ «Інститут регіональних досліджень
імені М.І. Долишнього НАН України»*
- *Інститут економіки промисловості НАН України*
- *Варшавський університет природничих
наук – SSGW (Республіка Польща)*
- *Академія ВСБ, Домброва-Гурнича
(Республіка Польща)*
- *Університет Париж-Сакле (Французька Республіка)*
- *Університет Барселони (Королівство Іспанія)*
- *Вінницький Національний медичний
університет ім. М.І. Пирогова*
- *Волинський національний університет
імені Лесі Українки*
- *Державний університет інфраструктури і технологій*
- *Державний торговельно-економічний університет*

- *Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара*
- *Західноукраїнський національний університет*
- *Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу*
- *Київська муніципальна академія естрадного та циркового мистецтв*
- *Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана*
- *Криворізький факультет Національного університету «Одеська юридична академія»*
- *Луганський національний аграрний університет*
- *Луцький національний технічний університет*
- *Львівський державний університет безпеки життєдіяльності*
- *Львівський національний університет природокористування*
- *Львівський торговельно-економічний університет*
- *Льотна академія Національного авіаційного університету*
- *Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку Національної академії правових наук України*
- *Національна академія, статистики, обліку та аудиту*

- *Національний медичний університет імені О.О. Богомольця*
- *Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»*
- *Національний транспортний університет*
- *Національний університет біоресурсів і природокористування України*
- *Національний університет водного господарства та природокористування*
- *Національний університет харчових технологій*
- *Одеський державний аграрний університет*
- *Одеський національний економічний університет*
- *Полтавський державний аграрний університет*
- *Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника*
- *Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного*
- *Українська інженерно-педагогічна академія*
- *Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини*
- *Уманський національний університет садівництва*
- *Університет Григорія Сковороди у Переяславі*
- *Університет прикладних наук ISMA*

- *Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця*
- *Харківський національний університет будівництва та архітектури*
- *Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна*
- *Херсонський державний аграрно-економічний університет*
- *Херсонський державний університет*
- *Херсонський національний технічний університет*
- *Хмельницький національний університет*
- *Центральноукраїнський інститут ПрАТ ВНЗ «Міжрегіональна академія управління персоналом»*
- *Черкаський державний технологічний університет*
- *Чернівецький торговельно-економічний інститут Державного торговельно-економічного університету*
- *Запорізький науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС України*
- *Чернівецький науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС України*
- *ВСП «Кам'янець-Подільський фаховий коледж»*

СВІТЛІЙ ПАМ'ЯТІ ПРОФЕСОРА ТУРЧЕНКА МИХАЙЛА МИХАЙЛОВИЧА (1922-2021 рр.)

Турченко Михайло Михайлович – людина-легенда, адже на його життєву дорогу довжиною майже у 100 років, випала складна та дивовижна доля.

Він пройшов шлях від рядового піхотинця, старшого сержанта та командира башти легендарного танка Т-34 до професора кафедри з власною науковою школою.

Для Михайла Михайловича пам'ять про війну була священною невід'ємною частиною біографії. З його розповідей ми знаємо, що у дев'ятнадцятирічному віці (у 1942 р.) він був призваний до лав Червоної Армії. Спочатку воював піхотинцем, брав участь у визволенні Харкова та Харківщини від гітлерівських загарбників, де й отримав перше поранення.

Вже після госпіталю Турченко М.М. опанував нову військову спеціальність і став командиром башти танка Т-34. Перше «бойове хрещення» отримав під час літньої наступальної кампанії у 1944 році. А пізніше одержав і першу бойову нагороду – Медаль «За відвагу».

У 1945 році Турченко М.М. був нагороджений Орденом Вітчизняної війни II ступеня за мужність і відвагу, виявлені під час бойових дій та Орденом Слави III ступеня – найпочеснішою із солдатських нагород.

У цілому, під час війни Турченко М.М. був двічі поранений, змінив сім танків, втратив багатьох бойових друзів, неодноразово й сам знаходився за крок від смерті. Про все це він написав у документальному нарисі: «Им в Харькове танк поручили вести», який декілька разів перевидався й досі користується популярністю у шанувальників історії.

Після війни Турченко М.М. вивчився на агроном-лановика та розпочав свою трудову діяльність у сільськогосподарських підприємствах, що тривала до 1960 року. За цей період він одержав дві бронзові медалі Всесоюзної сільськогосподарської виставки, та підготував до захисту дисертаційну роботу на здобуття наукового ступеню кандидата економічних наук.

У 1960 році Турченко М.М. став членом колективу ХСП. Його перебування у складі цього закладу вищої освіти тривало сім років. Найбільш значущими подіями у цей період були:

- ✓ участь у Сталінській (пізніше Донецькій) експедиції в якості молодшого наукового співпрацівника, а пізніше – начальника загону;

- ✓ зарахування на посаду асистента кафедри економіки і організації сільськогосподарського виробництва;

- ✓ захист дисертаційної роботи на здобуття наукового ступеню кандидата економічних наук: «Пути повышения рентабельности основных отраслей колхозного производства (на примере колхозов Валковского района Харьковской области)»;

- ✓ зарахування на посаду доцента, вищезгаданої кафедри;

- ✓ обрання на посаду заступника голови Ради Інституту досліджень економіки сільського господарства Харківської області на громадських засадах.

У цей же час була укладена угода на суму один мільйон карбованців між ХСП і Сталінським (пізніше Донецьким) трестом овочівничо-молочних радгоспів який об'єднував 55 господарств, у відповідності до якої науковці ХСП, за участю Турченка М.М., розробили для кожного з них план організаційно-господарсько-соціального розвитку.

До найбільш значимих проєктів, якими опікувався Турченко М.М. можна віднести також створення мережі індустриальних тваринницьких комплексів та системи технічного обслуговування, відомих як «богодухівський метод», яка була прийнята для впровадження на всій території колишнього СРСР.

З 1968 по 2014 рік Турченко М.М. працював у ХНТУСГ (ХІМЕСГ), тобто 60 % загального трудового стажу, який у цілому склав 76 років.

Найбільш значущими подіями у цей період були:

- ✓ присвоєння вченого звання професора кафедри;
- ✓ підготовка до захисту дисертаційної роботи на здобуття наукового ступеню доктора економічних наук на тему: «Організаційно-економічна реструктуризація аграрного сектору регіону»;
- ✓ виконання у період з 2007 по 2015 роки обов'язків керівника науково-дослідної роботи: «Стратегічна ринково-підприємницька трансформація внутрішнього середовища сільських агломерацій Богодухівського району».

У цілому Турченко М.М. 54 роки трудового життя присвятив підготовці фахівців для аграрного сектора національної економіки, був одним із засновників факультету менеджменту ХНТУСГ та залишив чималу наукову спадщину. Він автор 256 наукових праць, серед яких актуальні й нині монографії: «Стратегічна організаційно-економічна реструктуризація організацій аграрного сектору» та «Стратегічна ринково-підприємницька трансформація внутрішнього середовища сільських агломерацій Харківщини».

Він завжди був активним учасником, науково-практичних конференцій, семінарів, симпозіумів та форумів. Неодноразово був відзначений різними дипломами, почесними грамотами та подяками.

Ми, колектив кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування Державного біотехнологічного університету, завжди пам'ятатимемо настанови Михайла Михайловича, його щирість і порядність. В нашій пам'яті він залишиться доброзичливою та відкритою людиною, мудрим наставником, видатним вченим і справжнім професором.

Добра згадка про професора Турченка М.М. завжди зігріватиме серця його учнів, друзів, колег та всіх, хто його знав і поважав.

***Вічна пам'ять світлій людині –
Турченку Михайлу Михайловичу!***

ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВІ

***ЛЕВЧЕНКО З.М., К.Е.Н., ДОЦЕНТ,
ТЮТЮННИК С.В., К.Е.Н., ДОЦЕНТ,
ДУГАР Т.Є., К.Е.Н., ДОЦЕНТ,
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ***

Розвиток діяльності сучасних підприємств зумовлений реалізацією інноваційних процесів та модернізації діючої матеріально-технічної бази. Завдяки посиленню відтворення та вдосконаленню використання існуючих основних фондів за рахунок збільшення капітальних інвестицій можна буде підвищити ефективність виробничої діяльності. У міру розширення матеріальної бази зростає потреба в вірогідній і повній інформації, необхідній для прийняття управлінських рішень, яка надається системою бухгалтерського обліку та сформованій як основа його ведення облікової політики.

Важливу роль у системі обліку капітальних інвестицій відіграють методи їх оцінки, які можна умовно поділити на дві групи: консервативні та динамічні. До консервативних належить оцінка за історичною собівартістю, нормативними затратами, первісною та залишковою вартістю. До динамічних методів зараховують оцінку за поточною, чистою, справедливою та дисконтованою вартістю та за експертною оцінкою [2]. Отже, у наказі про облікову політику доцільно передбачити пункти, де визначено методи оцінки капітальних інвестицій з їх конкретизацією та зазначенням умов, за яких вони можуть застосовуватися. Завдання обліку полягають у реалізації напрямів створення та впровадження капітальних інвестицій містять: оцінку інвестиційної діяльності; надання оперативної інформації для управління процесами створення та впровадження капітальних інвестицій; ведення реєстрів аналітичного та синтетичного обліку для відображення процесів інвестиційної діяльності; надання управлінської, бухгалтерської, статистичної звітності для контролю процесами створення та впровадження результатів капітальних інвестицій.

Облік капітальних проєктів інновацій спрямованості спирається на систему фінансування капітальних інвестицій. Можуть бути включені сфери фінансової підтримки капітальних інновацій: власні кошти компанії, довгострокові або короткострокові банківські позики, кошти місцевого та державного бюджету, особисті або корпоративні внески. У зв'язку з цим на формування облікової політики інноваційних

інвестицій безпосередньо впливають концепції, що відповідають інвестиційному суб'єкту [1]. Зокрема, при створенні кваліфікаційних активів необхідно в обліковій політиці визначати критерії, за якими об'єкт буде визнаний кваліфікаційним. Пропонуємо встановити цей критерій в межах 3-х місяців. Відповідно, стосовно визначення методичних аспектів облікової політики інноваційної інвестиційної діяльності необхідно визначити вид інновацій капітальних інвестицій: розробка новітньої технології, продукції або послуг; організаційно-технічне рішення. У межах першого напрямку в обліковій політиці повинні відображатися основні елементи обліку інвестиційних витрат і порядок їх відображення. У рамках другого напрямку має бути закріплено бухгалтерський супровід процедур придбання (набуття) майнових прав. При розробці облікової політики витрат інвестиційної діяльності необхідно розмежувати витрати на формування собівартості активу, що створюється, та додаткові витрати, що виникають у результаті розповсюдження (збуту) продукції, вартість якої списується на витрати збутової діяльності, а покриваються за рахунок доходу від продажу.

Кваліфікація витрат як таких, що відповідають визначенню модернізації, реконструкції, добудові, тощо носить суб'єктивний характер і потребує уточнення в обліковій політиці. Склад робіт з обслуговування об'єктів основних засобів, залежно від виду, наводиться нормативно-технічною і експлуатаційною документацією. Витрати з поліпшення об'єктів основних засобів носять комплексний характер. Діючим законодавством не передбачено єдиної методології для відображення витрат на поліпшення та витрат на ремонти основних засобів у бухгалтерському обліку. Для накопичення витрат на поліпшення доцільним є ведення обліку на рахунку 15 «Капітальні інвестиції» в розрізі субрахунків. В обліковій політиці можливо передбачити один з двох варіантів обліку витрат на підтримання об'єкту в робочому стані: включення до складу витрат у момент виникнення: в залежності від призначення об'єкту, що ремонтується, дебетуються рахунки 23 «Виробництво», 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати» і т.д.; попереднє накопичення на окремому субрахунку з наступним списанням після закінчення ремонту на відповідні рахунки витрат. Діючим Планом рахунків такий субрахунок не передбачено. Проте підприємство, має право для подібних цілей передбачити такий субрахунок в робочому плані рахунків. Для відокремлення витрат на поліпшення основних засобів, що призводять до зростання майбутніх економічних вигод, від витрат

на підтримання у робочому стані, на етапі формування облікової політики доцільно застосовувати при проведенні аналізу такі критерії: наслідком понесених витрат є збільшення терміну корисного використання об'єктів; підвищення їх потужності; поліпшення якості продукції, що виробляється за допомогою визначеного устаткування; збільшення їх ринкової вартості. Правильно регламентована облікова політика допомагає суттєво покращити ведення бізнесу та дозволяє власникам правильно та своєчасно розуміти процеси, що відбуваються під час підприємницької діяльності. Основними елементами облікової політики для розкриття повноцінної інформації щодо капітальних інвестицій є: затвердження документообігу та технології обробки облікової інформації; встановлення правил оцінки об'єктів капітального інвестування; складання реєстрів та звітності; розробка робочого плану рахунків; порядок проведення інвентаризації. Отже, вищеназвані особливості треба врахувати при розробці облікової політики, аби підвищити продуктивність ведення обліку інвестиційної діяльності.

Література.

1. Давидов Г.М., Савченко В.М., Пальчук О.В. Облікова політика: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Кропивницький: ПП «Ексклюзив-Систем», 2017. 362 с.
2. Смоквіна А.Г., Попович К.Ф. Організаційні аспекти щодо формування облікової політики інноваційних витрат на капітальні інвестиції. *Бізнесінформ*. 2020. № 9. С. 205-213.

ПОДАТКОВІ РИЗИКИ ЯК СКЛАДОВА ДОГОВІРНОЇ ПОЛІТИКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

ЛЕГА О.В., К.Е.Н., ДОЦЕНТ,

ЯЛОВЕГА А.В., К.Е.Н., ДОЦЕНТ,

ПРИЙДАК Т.Б., К.Е.Н., ДОЦЕНТ,

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Ухилення від сплати податків сьогодні є одним з найпоширеніших видів економічних злочинів, оскільки має на меті незаконне заволодіння державним майном: коштами, які мали б надійти до державного бюджету, або коштами, які незаконно виплачені з бюджету. [1]. Найпоширенішими є невизнання контролюючим органом реальності господарських операцій між платником і його контрагентами [2].

ВЕРТЕПНА К.О., БАЄВА В.В.

Експертні методи контролю діяльності підприємств291

ГРЕЦЬКИЙ Д. Визначення поняття «капітал»294

ДРОБ'ЯЗКО В.В. Організація внутрішнього контролю основних засобів на підприємстві297

ДУНАЄВА Т.В. Сутність понять «баланс» та «балансове узагальнення» в науковій літературі300

ЗМІЄВСЬКА А.О. Допорогова закупівля: обґрунтування потреби і документування302

ІВАХ А.В. Бухгалтерські рахунки та їх побудова306

КІРЄЄВА В.О. Облік руху грошових коштів підприємства308

КОЛОТІЙ В.Ю. Біологічні активи: нормативне регулювання, оцінка та облік311

КОРОЛЬ Є.Я. Організація обліку виробничих запасів313

КУРГАНСЬКА М.Г. Аудит розрахунків з оплати праці: мета, завдання, сучасні шляхи вдосконалення316

КУТАС О.О. Основні методи тайм-менеджменту318

ЛЕВКОВЕЦЬ Н.П. Види банкрутства та причини виникнення на підприємстві321

ЛЕВЧЕНКО З.М., ТЮТЮННИК С.В., ДУГАР Т.Є. Формування облікової політики щодо капітальних інвестицій на підприємстві323

ЛЕГА О.В., ЯЛОВЕГА А.В., ПРИЙДАК Т.Б. Податкові ризики як складова договірної політики суб'єктів господарювання325

ЛИСЕНКО О.А. Використання нелінійного програмування в плануванні підприємницької діяльності328

ЛИТВИНЕНКО І.С. Документальні особливості реєстрації операцій з повернення товарів з використанням РРО330

МАНАЧИНСЬКА Ю.А. Актуарний облік в управлінні розвитком бізнесу на основі оцінки за теперішньою вартістю332